

TUINIEREN

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

MAANDBLAD (verschijnt niet in augustus)

Maand: **september 2024**
Postkantoor GERAARDSBERGEN I
P 508040

KON. MIJ WERK DER VOLKSTUINEN vzw Tuinhier GERAARDSBERGEN

Voorzitter: André Depelseneer
Zikastraat, 85 9500 Geraardsbergen

Tel.: 054411906

Rekeningnummer: **BE86 9733 7216 1550**

KBO: 0411.014.239

RPR: afdeling Oudenaarde

volkstuinten.gbergen@gmail.com

www.volkstuinengeraardsbergen.be

V. U.: Eddy Praet
Watermolenstraat 115
9500 GERAARDSBERGEN
Tel: 054415950

Volgende activiteiten

- **Vrijdag 13 september 2024 om 19u30** in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen voordracht over '**Zaadwinning (zelf zaden telen, oogsten, bewaren)**' door **Jos Van Hoecke**.

Als u er van droomt om zelf eens zaden te telen, dan is onze gastspreker **Jos Van Hoecke** de geknipte man om u te begeleiden bij het zetten van de eerste boeiende stappen in de wereld van zaadwinning. Een blik binnen de wereld van de zaden.

- Wat betekenen de begrippen: zaadvaste rassen, biologisch geteelde zaden, hybride zaden
- Wat zijn éénjarige en tweejarige planten
- Wat is zelfbestuiving en wat is kruisbestuiving
- Wat betekent het begrip "vernalisisatie"
- Wat is haalbaar als we zelf zaden met succes willen winnen
- Wat is goed zaad en aan wat moet dit zaad voldoen?
- Enkele groenten en kruiden komen aan bod, en worden van begin tot einde gevolgd
- Zaden laten afrijpen, drogen en "schonen"

Er is ook aandacht voor de teeltopvolging. Elke groente behoort tot een familie, en ook bij zaadwinning mag dit niet aan onze aandacht ontsnappen. Zo is prei familie van uien en beiden laten bloeien op hetzelfde ogenblik kan de zaadoogst zeer grondig verstoren. Eén zaak is alvast zeer duidelijk: eigen gewonnen zaden, die met zorg en aandacht zijn behandeld, hebben een kiemkracht die buitengewoon is. Dit vergelijken met gekochte zaden is soms indrukwekkend. Het plezier om je eigen zaden in handen te hebben en die te zien kiemen, groeien en groot worden is onvergeetbaar. Zoiets mag een echte tuinder NIET MISSEN!
Iedereen welkom, inkom gratis!

- **Vrijdag 11 oktober 2024 om 19u30** in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen voordracht over '**Planten-en groentesappen**' door **Eveline Temmerman**

Planten- en groentesappen kunnen een waardevolle aanvulling zijn in jouw dagelijks dieet: als preventieve gezondheidszorg, om fysieke prestaties te verbeteren of om tekorten aan te vullen. Tijdens deze voordracht worden de voor- en nadelen van sappen besproken en hoe ze op een gezonde manier kunnen verkregen worden. Enkele planten – en groentesappen worden uitvoeriger besproken om na te gaan hoe ze jouw leven kunnen versterken en ondersteunen.
Iedereen welkom, inkom gratis!

- Op **zondag 17 november 2024 om 12u** nodigen we alle leden en sympathisanten uit op ons **jaarlijks spaghettifestijn** in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen.

Inschrijving vooraf is verplicht en is mogelijk bij de bestuursleden of via mail naar volkstuinten.gbergen@gmail.com en dit **tot en met zondag 10 november**. U kunt uiteraard ook uw plaatsje reserveren door overschrijving op ons rekeningnummer **BE86 9733 7216 1550**. **Volwassenen betalen 15 €, kinderen 8 €**. Een vegetarisch bord is mogelijk.
Het wordt smullen tot Breugheliaanse voldoening!

- **Vrijdag 13 december 2024:** jaarafsluiter met voordracht over 'De druif: van plant tot (stille) wijn' door ons lid **Johan Holvoet**.

We volgen de stappen vanaf het planten en het onderhoud van de stokken naar het oogsten van de druiven, gevolgd door de basis om wijn te maken. Het didactisch materiaal dat Johan gaat meebrengen is gebaseerd op een starterkit, dat je via de juiste kanalen voor 100 € kunt aanschaffen. Met zo een volledig starterpakket kan je echt je eerste wijn maken en zelfs bottelen. Zo is Johan ook begonnen.

Er valt ook een glaasje van dat lekkers te proeven. Wellicht zal dat wel enkele leden kunnen bekoren en, wie weet, misschien wel aanzetten tot ... Iedereen welkom, ingang gratis.

In memoriam

- Op 14 augustusi 2024 overleed de heer Jan De Backer, echtgenoot van mevrouw Magda Van Waes, lid van onze vereniging. In naam van alle leden biedt het bestuur aan de familie zijn innige deelneming aan.

Landelijke Gilde Geraardsbergen organiseert op 27 september om 19 uur in het Groen Kruiske, Denderstraat 13 te 9500 Geraardsbergen een workshop over 'Lekkere hapjes en drankjes voor jouw receptie'. Lesgever van dienst is Alain VAN DE VOORDE. De bedoeling is dat nadien alles wordt opgegeten. Kostprijs: 20 euro voor leden LG en 25 euro voor niet-leden. De betaling op de rekening van de Landelijke Gilde BE 44 7371 2312 2345 geldt als definitieve inschrijving. Inschrijven kan tot 23 september.

Bericht aan de leden van de volkstuintuinen

Aan de leden, die volgend jaar hun perceel niet verder wensen te gebruiken, vragen wij om dit zo snel mogelijk te melden. Dit gebeurt bij voorkeur telefonisch bij de voorzitter André Depelseneer (054/411906). U kunt natuurlijk ook de tuinverantwoordelijken aanspreken of een mailtje sturen naar: volkstuintuinen.gbergen@gmail.com.

September: verder oogsten en naklussen

Verder oogsten

De zogenaamde 'oogstmaand' mag dan wel voorbij zijn, toch is in september de oogst van groenten en fruit nog overvloedig waardoor een (groot) deel ervan moet verwerkt worden voor bewaring op (langere) termijn. Met één been in de tuin en met het andere in de keuken dus. Het vele werk wordt beloond met gezonde en heerlijke groenten (en fruit) boordevol smaak en vitaminen! Denk er aan dat heel wat groenten ook (tijdelijk) kunnen bewaard worden op een koele (geventileerde) plaats.

In volle ontwikkeling staan pompoenen zo weelderig dat je haast niet weet waar uw voet zetten als je het (weinig) onkruid dat er toch in slaagt het bladerdek te doorboren wilt verwijderen. Afhankelijk van het planttijdstip komt er einde augustus/ begin september al behoorlijk wat sleet op het gewas, waardoor het duidelijk wordt welke vruchten al kunnen geoogst worden voor direct gebruik of korte bewaring. Volgroeide pompoenen zijn immers niet noodzakelijk voldoende rijp voor lange bewaring (tot in het late voorjaar). Het oogsttijdstip kan ook variëren van soort tot soort. Maatgevend om pompoenen voor lange bewaring te gaan oogsten is dat de schil hard is, maar vooral dat de stelen kurkachtig zijn (ze vertonen dan kleine scheurtjes). Benieuwd of de oogst van dit jaar ook lang zal bewaren ...

Enkele aandachtspunten bij het oogsten:

- Beschadig de pompoenen niet zodat ziekten minder kans hebben om zich te ontwikkelen.
- Oogst de pompoenen met het vruchtsteeltje er aan. Dat steeltje kan nog een stukje indrogen zonder dat het indroogproces tot aan de vrucht geraakt.
- Bewaar de pompoenen in open kisten en stapel ze niet op elkaar (er moet voldoende lucht bij kunnen). Plaats de pompoenen zo snel mogelijk binnen in een droge geventileerde ruimte (ideaal bij 10-13°C). Leg ze eventueel op een zachte ondergrond (stro). Bij ons worden ze ondergebracht in een goed verluchte kelder gang waar ze jaar na jaar goed bewaren.

Wat kan er nog gezaaid en geplant worden?

Er kan nog meer gebeuren in de tuin dan alleen maar oogsten. De vrijgekomen percelen lenen zich uitstekend voor de najaarsteelten. Zo kan je tot diep in het najaar verse groenten oogsten. En wat je zaait of plant moet je nu eenmaal onderhouden. Het is wel belangrijk om een ras te kiezen, aangepast aan het seizoen (het woord 'winter' duikt dan ook vaak op in de naam, bv. wintersla, winterpostelein, winterspinazie, ...). Wie nog wil zaaien of planten mag dit niet meer uitstellen. Want bedenk dat de dagen nu duidelijk korter worden en er al eens frissere nachten voorkomen. Ben je te laat om in volle grond te zaaien of planten, dan kan de serre of de koude bak een geschikt alternatief zijn.

- Eind augustus heb ik nog groenlof (suikerbrood) en sla uitgeplant. Sla kan dan nog geoogst worden vóór de kans op vorst toeneemt (begin november). Groenlof doorstaat (milde) vriestemperaturen waardoot het een dankbare groente is in de winter.

- Tot half september kan je winterspinazie, winterpostelein, kervel, veldsla, ... zaaien in volle grond om nog voor de winter te oogsten.
 - Spinazie is de ideale nateelt voor de herfst en winter. Men placht een onderscheid te maken tussen 'scherpzadige' snelgroeiende, geschikt voor voorjaars- en herfststeelt, en 'rondzadige' rassen. Bij de hybriderassen is dit onderscheid veel minder uitgesproken, ze worden meer en meer ingedeeld volgens de groeiuur. Zo blijft het onderscheid bestaan tussen trage en snelle groeiers, want daar gaat het uiteindelijk om bij spinazie. De herfststeelt wordt gezaaid in augustus/ begin september en geogst op het einde van oktober tot november. De hoge luchtvochtigheid en de relatief hoge nachtemperaturen die in de herfst voorkomen maken dat de gevoeligheid voor Wolf (valse meeldauw bij spinazie) hoog is (hybriderassen zijn minder gevoelig hieraan). De wintersteelt maakt het mogelijk spinazie te zaaien vóór de winter om al heel vroeg in het voorjaar te oogsten, na een zachte winter soms al in februari. Om zo weinig mogelijk invloed te hebben van de vorst is het nodig om vóór de winter al een goed ontwikkeld gewas te hebben, dit maakt dat de beste zaaidatum rond half september is. Als je later zaait (ten laatste half oktober) zal het resultaat afhangen van hoe vroeg de eerste winterprik eraan komt, want dan valt de groei stil. Wegens meer kans op uitval gebruiken we voor de wintersteelt wat meer zaad.
 - Veldsla in vollegrond zaai je best in de tweede helft van augustus, maar september kan ook nog. Zaai lefst op rijen, 20 cm van elkaar en dun in de rij! Te dicht zaaien belemmert de uitgroei en breedwerpig zaaien maakt het wieden nagenoeg onmogelijk. Leg de zaden niet te diep, net goed afgedekt. Wel goed vastdrukken en vochtig houden (zal nu geen probleem zijn). Veldsla is een trage kiemer (circa 10 dagen). Er zijn twee rassengroepen in de veldsla, waaruit heel wat nieuwe selecties ontwikkeld werden:
 - Groot- of breedbladige: vormt brede lange bladeren, is een snelle groeier en is ook iets bleker van kleur. Bekende rassen zijn: 'Grote Noordhollandse', 'Valgros', 'Baval', 'Macholong', 'Topaze'.
 - Klein- of rondbladige: zijn kleiner en korter. De blaadjes zitten als een dicht roosje bijeen, vandaar dat ze ook wel eens "rozekens" genoemd worden. Deze roosjes zijn donkerder van kleur. Het is het meest winterharde type. De blaadjes zijn steviger en blijven daardoor langer vers, wat het gebruik ervan in slamengsels gemakkelijker maakt. Bekende rassen hier zijn 'Verte de Cambrai', 'Groen volhart', 'Gala', 'Trophy', 'Elan', 'Vally', 'Vit'. Ik heb goede ervaringen met de variëteit 'Gala'. Dit ras is 'dagneutraal', waardoor je het in principe het jaar rond kan telen. Het is ook goed resistent tegen valse meeldauw en kan onder glas tot midden december gezaaid worden. Veldsla is een overlever. Van oktober tot maart, als er in de tuin weinig vers groen te vinden is, levert veldsla ons die lekkere smaakvolle blaadjes: veel vitamines en mineralen (calcium, ijzer), net dat waaraan we tijdens de wintermaanden behoefte hebben.
 - Kervel vraagt weinig zorgen en bij de herfst- en wintersteelt kan je over een langere periode oogsten. Kervel zaai ik in een hoekje van de serre, na het opruimen van enkele tomatenplanten. Het resultaat is schitterend, zo kan je hem buiten niet kweken.
- Plantgoed van winteruien en knoflook voor het najaar worden nu aangeboden en kunnen vanaf nu tot uiterlijk half november de grond in voor een vroege oogst.. Voor de herfststeelt van knoflook bestaan er, naar onderscheid in kleur, twee variëteiten: de meest courante is de witte, maar er is ook violette (roze knoflook wordt dan weer in de lente geplant). Het kan hierbij zowel gaan om het verschil in kleur van het omhulsel van de bol als van het pelletje rond de teentjes. Beide ontwikkelen ze grote bollen, waarvan de (geplante) teentjes al kunnen kiemen vanaf november.

` Goed gestopt is half gewonnen! `

Laat vrijgekomen percelen, waarop je geen nateelt plant, niet aan hun lot over. Ruim alle plantenresten en onkruid op en zaai een groenbemester. We kunnen het belang van groenbemers niet genoeg benadrukken: het is een 'gecontroleerde' vorm van begroeiing van uw tuingrond. Het alternatief is een wildgroei van onkruid, waarvan er heel wat nog tot zaadontwikkeling zullen komen, met gegarandeerd extra werk volgend jaar. Ideale biologische groenbemers moeten dus bij voorkeur snel groeien om kiemend onkruid te onderdrukken. Ze houden de bodemstructuur intact of verbeteren die nog omdat ze de grond beschermen tegen uitspoelen. Ze zorgen voor bemesting, bv. door het vastleggen van stikstof en brengen bij het afsterven extra humus in de grond. Mits een goede keuze, zijn groenbemers ook goede teeltwisselaars. Enkele aanraders:

- **Haver** (*Avena sativa*) is een eenjarige plant uit de Grassenfamilie (Poaceae). Graangewassen staan bekend als goede teeltwisselaars. In de bioteelt krijgt haver de voorkeur op rogge omdat de bladeren breder en de stengels dikker zijn en de plant vlugger composteert. Een bijkomend voordeel van haver is dat het befrist in de winter. Als we de haver in november met compost of korte stalmest bedekken, zal ze ook vlugger verteren dan rogge. Net als de andere graangewassen kan haver tot (half) oktober gezaaid. Een goede combinatie voor uitzaai tot half september is haver met wikke in een 50/50 verhouding (200 g haver samen met 200 g wikke per are).
- **Wikke** (*Vinca sativa*) is een vlinderbloemige klim- en hechtplant. Wikke kan afzonderlijk gezaaid worden maar zal vrijwel altijd gecombineerd worden met rechte gewassen als haver, phacelia, boekweit, zonnebloem, ... In al deze combinaties helpt ze mee om het onkruid te onderdrukken en luchtstikstof in de bodem vast te leggen.
- We hebben hier al meermaals de loftrumpet gestoken over **phacelia** (*Phacelia tanacetifolia*), voordelig aan te kopen via onze groepsbestelling. Terecht, want het is een zeer goede teeltwisselaar en tevens bodemontsmetter. Het gewas groeit vrij snel en is daardoor een goede onkruidonderdrukker. Phacelia kan stikstof uit de diepere grondlagen opnemen en bevat ook veel celstof waardoor bij het afsterven het humusgehalte in de bodem toeneemt.
TIP: zaai in maart phacelia als voorteelt voor bonen en kolen. Wanneer het tijd is om de kolen of bonen te planten wordt het gewas uitgetrokken en als bodembedekking tussen de rijen gelegd.
- **Boekweit** (*Fagopyrum esculentum*) behoort samen met de zuring en de rabarber tot de duizendknoopfamilie (Polygonaceae). Ik ken de naam vooral van de heerlijke pannenkoeken die je er kunt mee bakken. Maar als groenbemester is het een bijzonder geschikte teeltwisselaar en bodemzuiveraar. Het is net als phacelia een uitstekende bijenplant. Een goed mengsel, ook voor kleine tuinen, is een combinatie van boekweit, wikke en phacelia.

In de siertuin

- September - oktober is traditioneel een goede periode om vaste planten in de tuin aan te planten. De grond is nu nog voldoende opgewarmd waardoor de wortels er nog goed zullen in verankeren vooraleer de winter zich laat voelen. Vaste planten kan je nu ook uitgraven om ze te scheuren en de jongste buitenste delen mogen dan terug de grond in. Groenblijvende heesters (struiken), coniferen (sparren) mogen nu verplant worden.
- Hagen worden al eeuwenlang toegepast omdat ze tijdloos, mooi en veelzijdig zijn en daardoor in elke tuin toepasbaar. Vroeger waren ze vooral functioneel en werden ze gebruikt bij boerderijen als erfafscheiding maar ook als windkering om gewassen bescherming te bieden. Men gebruikte hiervoor gemengde hagen, die bestonden uit vooral inheemse struiken en bomen die goed groeien zoals haagbeuk (*Carpinus betulus*), beuk (*Fagus sylvatica*), meidoorn (*Crataegus monogyna*), veldesdoorn of Spaanse aak (*Acer campestre*) en liguster (*Ligustrum vulgare*). Door een trend die uit Engeland is komen overwaaien maakt men nu ook gebruik van hagen om (grotere) tuinen in te delen in zogenaamde 'tuinkamers'. Deze ruimtelijke indeling in kamers is niet alleen esthetisch maar ook praktisch wanneer men de verschillende functies van een tuin wil begrenzen, bijvoorbeeld om de speeltuin te scheiden van de bloemen- of groentetuin. Een tuin die zo is opgebouwd geeft niet in één oogopslag zijn geheimen bloot en nodigt uit tot wandelen en ontdekken. Hagen die nog flink uitgelopen zijn krijgen best voor eind september nog een snoeibeurt. Zo gaan ze mooi in vorm de winter in. De afgeschoren takjes kunt u gebruiken om zelf stek van te nemen. Ook uitgebloeide planten kunnen nu worden bijgeknipt.
- Denk er tijdig aan om zaden van vaste planten en eenjarigen (tagetes, zinnia, cosmos, ...) te oogsten voor volgend jaar. Bewaar de zaden donker en droog in een afgesloten papieren zakje of envelop. Van heesters en vaste planten kan je stekjes nemen. Met kopstekken van ongeveer 10 cm lang lukt het meestal het best. Verwijder de onderste blaadjes en ook eventuele bloemknoppen. Vul een isomobak of een bloempot met stekgrond en steek de stekjes tot aan hun onderste bladeren in de grond en geef water. Dek af met een plastic zak zodat je een soort van miniserretje hebt. Hierdoor blijft het vochtgehalte onder de plastic vrij hoog en is het er warmer. Afhankelijk van de soort zullen de stekjes na enkele weken nieuwe wortels hebben gevormd.

